

De mand van de bakker

Als de schenker en de bakker ieder hun droom vertellen aan Jozef heeft de bakker het over drie manden die hij op zijn hoofd had. En in de bovenste mand bevond zich gebak dat voor de Farao bestemd was. En uit die mand pikten vogels van wat zich daarin bevond. Zie Genesis 40: 16-17.

Nu valt er wel wat te zeggen over wat de bakker Jozef meedeelt. Allereerst het getal 'drie'. Zowel de schenker als de bakker hebben het over het getal 'drie' in hun droom. En daaruit kan Jozef opmaken dat over drie dagen (en niet drie maanden of drie jaar) de dromen in vervulling gaan. Een jaar geleden heb ik al geschreven dat de Joodse geleerde Ibn Ezra dit zo'n tien eeuwen geleden dit ook al concludeerde. Jozef besepte namelijk dat over drie dagen de Farao zijn verjaardag zou vieren. En dan was het erop of eronder voor de twee hoge ambtenaren. Òf het pakte goed uit, òf juist slecht.

Waar het mij nu om gaat is wat er over de bovenste mand verteld wordt.

In het Hebreeuws staat bij het woord 'manden' het bijvoegsel 'chori'. Dit woord is in de loop van de eeuwen op twee verschillende manieren geïnterpreteerd.

De ene verklaring gaat uit van de inhoud van de mand:

De Septuaginta heeft het over drie manden met grof baksel, en de Vulgata over een mandje met graanproduct.

Deze opvatting vindt veel navolging, o.a. bij:

Ramban, Saädiah Gaon, Ibn Ezra en de Mishna, die het allemaal hebben over 'witte broden'.

De HSV en NBV21 vertalen wit brood'. Chouraqi vertaalt 'corbeille de mie' (zacht brood).

Een enkele commentator denkt dat de manden zelf wit waren (Rabag).

Ook vindt de uitleg dat het om rieten manden gaat met openingen (vlechtwerk) veel aanhang. Symachus, Rashi (hoewel de vertaling van Onderwijzer het over witbrood heeft). Bechor Schorr (1140- 1210), Art Scroll Tanach, Munk, Rashbam, Radak, Ehrlich, Alter (openwork baskets), Speiser (in The Anchor Bible) en Benno Jacob vertaalt 'Flechtwerk'.

Volgens het Pulpit Commentary zijn bij opgravingen in Egypte veel manden van gevlochten riet gevonden. Deze manden hadden door het gevlochten riet veel openingen.

Dat het in dit verhaal over 'wit brood' gaat wordt gesteund door Jesaja 29:22, de enige keer dat het werkwoord 'chawar' voorkomt, dat 'wit worden' betekent. De vertaling 'vlechtwerk' berust op een mogelijke samenhang tussen 'chori' in Genesis 40:16 en het woord 'chor' dat 'gat' betekent.

Kunnen we op grond van al deze gegevens uitmaken wat de schrijver bedoeld heeft?

Wel, het meest waarschijnlijke lijkt mij dat hij het heeft over rieten manden met vlechtwerk. En door de openingen daarin konden vogels naar hartenlust van de inhoud van de bovenste mand snoepen. Omdat deze mand speciaal baksel voor de Farao bevatte, zou het woord 'chori' ook op speciale deegwaren betrekking kunnen hebben.

En dat is het lastige van vertalen: Men moet een keus maken, of uitgebreid vertellen over de verschillende opties.

Lukas de Groot, Mei 2014